

2020. a eesti keele teise keelena riigieksamist

Ethel Roosna
eesti keele teise keelena peaspetsialist

1. Eesti keele teise keelena riigieksami eesmärgid on:

- 1) tagada eksamitulemuste üleriigiline võrreldavus, et õpilane, lapsevanem, kool ja kooli pidaja saaksid võimalikult objektiivse ettekujutuse õpitulemuste saavutatusest;
- 2) anda koolile, kooli pidajale, Haridus- ja Teadusministeeriumile, õpilastele, lastevanematele tagasisidet õppimise ning õpetamise tulemuslikkusest koolis;
- 3) anda ülevaade riiklikus õppekavas sätestatud õpitulemuste saavutatusest eksamiainetes hariduspoliitiliste otsuste tegemiseks;
- 4) toetada õppekava rakendamist, suunata eksamiülesannete valiku kaudu õppeprotsessi;
- 5) siduda järjestikuste haridustasemete õppekavad ning võimaldada kasutada riigieksamitulemusi õpingute jätkamisel, anda võimalus kasutada riigieksamitulemusi rahvusvahelisel tasandil.

Eesti keele teise keelena riigieksami koostamisel arvestatakse riikliku õppekava nõudmisi kõikides kooliastmetes ja Euroopa Nõukogu keeleoskustasemeid, millest lähtuvalt vastab riigieksam B2-taseme kirjeldusele.

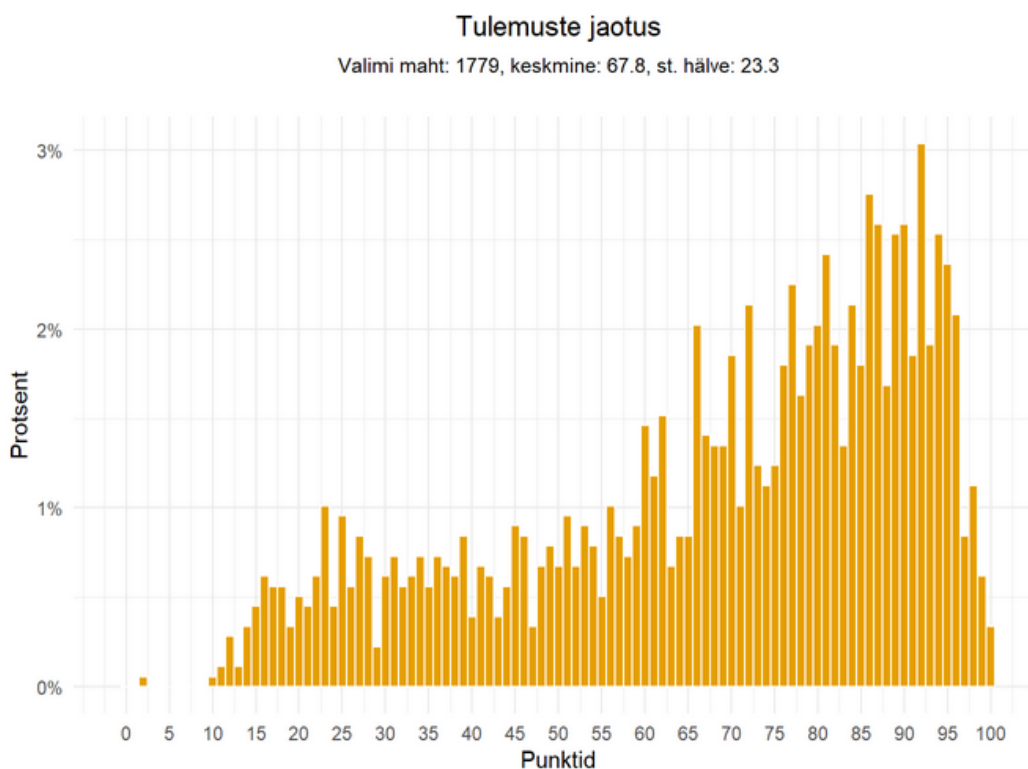
2. Eksami üldandmed

2020. aasta eksamistatistikat tõlgendades ja eelmiste aastate eksamikordi kõrvutades tuleb arvestada, et andmed ei ole täiesti võrreldavad. Kevadise eriolukorra tõttu ei toimunud eksam tavapärastel tingimustel. Eksam toimus kooliaasta lõpus ega olnud kohustuslik, eksamile registreerusid need õpilased, kes seda ise soovisid ja vajalikuks pidasid. Ootuspäraselt võiks järeldada, et eksaminandide hulgas oli enamikus neid, kes end aines tugevamalt tundsid. Kuid tulemusi analüüsides ja hindajate ning õpetajate tagasiside põhjal võib öelda, et eksamile olid tulnud väga erineva keeleoskustasemega õpilased.

2020. aasta eesti keele teise keelena riigieksamit tegi 1779 õpilast (2019. a 2329 õpilast). Keskmine sooritusprotsent on 68 (2019. a 64).

Eksaminande, kellele Innove väljastas B2-taseme tunnistuse ehk neid, kes saavutasid eksamil vähemalt 60 protsenti maksimaalsest tulemusest, on 69% (1233 õpilast). Eelmisel aastal oli taseme saanud 59% (1367 õpilast). Sel aastal on kõrgem nii keskmine sooritusprotsent kui ka B2-taseme saavutanute hulk. Kuid siin ja edaspidi on oluline arvestada eespool mainitud erisust varasemate aastate eksamitega.

Gümnaasiumides ja kutsekoolides on eksami keskmine sooritusprotsent pea samal tasemel mis eelmise aasta eksamil: vastavalt – 74 ja 40. Gümnaasiumi lõpetajatest saavutas B2-taseme 80% ja kutsekoolide õpilastest 22%.

Joonis 1. 2020. aasta eesti keele teise keelena riigieksami tulemuste jaotus

Tabel 1. Eesti keele teise keelena riigieksami osad

	Ülesannete arv	Maksimaalne Punkti summa	Aeg (minutit)
Kirjutamine	2	20	90
Kuulamine	4	20	40

Lugemine	3	20	60
Keele struktuur	2	20	40
Rääkimine	2	20	20

Osaoskuste võrdluses on kõrgeima keskmise sooritusprotsendiga – 81 – rääkimisosa. Kuulamisosa sooritusprotsent on 77, lugemisosal 69, keele struktuuri osal 61 ja kirjutamisosal 51. Keskmiste sooritusprotsentide põhjal pole osaoskuste jaotuses erinevusi eelmise aasta ja ka varasemate eksamitega.

Tabel 2. Keskmised osatulemused protsentides 2017–2020

Aasta	Kirjutamine	Kuulamine	Lugemine	Keele struktuur	Rääkimine
2017	44	70	63	55	67
2018	53	72	63	59	71
2019	53	69	64	61	71
2020	51	77	69	61	81

Eksami keskmine sooritusprotsent on poistel 62, tüdrukutel 73.

Osaoskuste võrdluses on poiste keskmine sooritusprotsent jäänud samale tasemele kirjutamises ja keele struktuuris, tõusnud aga kuulamises, lugemises ja rääkimises.

Tüdrukutel on osaoskuste keskmisi sooritusprotsente võrreldes tulemused paremad kuulamises, rääkimises ja lugemises, madalamad keele struktuuris ja kirjutamises.

Tabel 3. 2020. aasta eesti keele teise keelena riigieksami keskmised osatulemused soo järgi (protsentides)

	Kirjutamine	Kuulamine	Lugemine	Keele struktuur	Rääkimine
Poisid	44	74	63	56	76
Tüdrukud	58	81	75	66	86

Tabel 4. Tulemused maakonniti

	Eksami- nandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve	B2-taseme saavutanud (%)
Harju maakond	1095	62	68	10	100	23,4	69
Ida-Viru maakond	530	30	66	11	99	23,8	66
Jõgeva maakond	13	1	77	36	100	19,5	77
Järva maakond	1	0	90	90	90	–	100
Lääne-Viru maakond	12	1	82	36	96	17,8	92
Põlva maakond	1	0	67	67	67	–	100
Pärnu maakond	10	1	85	72	93	6,5	100
Rapla maakond	1	0	92	92	92	–	100
Tartu maakond	81	5	77	17	100	17,7	84
Valga maakond	11	1	79	49	93	13,7	91
Viljandi maakond	1	0	32	32	32	–	0
Varem lõpetanud	23	1	67	2	100	22,6	70
Kokku	1779	100	68	2	100	23,3	69

Tabel 5. Tulemused koolitüübi järgi

	Eksami- nandide arv	Arv protsenti- des	Keskmi- ne tulemus %	Min	Max	St. hälve	B2- taseme saavu- tanud (%)
Gümnaasium	1431	80	74	11	100	18,6	80
Kutseõppe- asutus	325	18	40	10	98	21,6	22
Varem lõpetanud	23	1	67	2	100	22,6	70

	Eksami- nandide arv	Arv protsenti- des	Keskmi- ne tulemus %	Min	Max	St. hälve	B2- taseme saavu- tanud (%)
Kokku	1779	100	68	2	100	23,3	69

Tabel 6. Tulemused soo järgi

	Eksami- nandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve	B2-taseme saavutanud (%)
Poisid	854	48	62	2	99	24,7	61
Tüdrukud	925	52	73	11	100	20,7	77
Kokku	1779	100	68	2	100	23,3	69

3. Eksami tulemused osaoskuste ja ülesannete kaupa

Kirjutamisosa

Kirjutamisosa keskmine sooritusprotsent on sel aastal 51. See on madalam kui eelmisel aastal – 53.

2020. aasta eksami kirjutamisosa keskmine tulemus on 20-pallisel skaalal 10,2. Mõlema ülesande eest oli võimalik saada 10 toorpunkti. Esimese ülesande keskmine tulemus on 4,2 (53%). Teise ülesande keskmine on tänavu 6 (50%).

Kirjutamisosa keskmine sooritusprotsent on tüdrukutel 58, poistel 44 ehk mõnevõrra madalam kui eelmise aasta eksamil.

Esimeses ülesandes tuli eksaminandil koostada seletuskiri kooli direktorile. Teemaks kevadpeo korraldamine, mis erinevate juhuste kokkulangemisel ebaõnnestus. Lisaks situatsioonile tuli seletuskirja aluseks võtta abiturientide kevadpeo kutse/kuulutus. Kirja koostajal ehk peo korraldajal tuli kirjutada seletuskiri ja põhjendada, miks pidu ei õnnestunud, mida tehti valesti ja kuidas asi lahendati või lahendatakse.

Ülesanne täideti asjakohaselt, osati teemat laiendada, toetuti nii sisupunktidele kui toodi välja ka uusi ja asjakohaseid nüansse. Ülesande lahendamiseks oli raskusi neil õpilastel, kes otsustasid mitte lähtuda ülesandes antud teemast, vaid siduda see otseselt päevakajalise eriolukorraga. Selline lähenemine viis teemast mööda

kirjutamiseni ega ühildunud ülesande sisendiga. See tähendas, et õpilane muutis ülesande ringi, ei lähtunud ülesande sisendist ja lahendas selle endale sobival moel. Selliste lahenduste hindamine osutus väga keeruliseks. Osati olid sellised kirjutised ülesandega küll seotud, kuid teisalt oli sellises lahenduses sees vastuolu ja ebaloogilisus kogu ülesandega püstitusega. Hindajatel tuli läbi arutada ja kaaluda kõik erisused ja sellest lähtuvalt hindamisotsus teha. Peamiselt loeti kõnealused tööd kas osaliselt või puudulikult täidetuks.

Samuti oli neid õpilasi, kes seletuskirja asemel kirjutasid peokutse või esitasid kaebuse peo korraldajatele. Sel juhul võib eeldada, et ülesande juhiseid ei saadud aru, kasutati vaid sisenditeksti, seda situatsiooniga sidumata.

Teise ülesande ehk väite arutlusteemaks oli „Avaldada tuleks ainult positiivset arvamust“. Ka selle teema puhul oli igati asjakohaseid lähenemisi. Toodi välja tänapäeva ühiskonnas levinud vastutustunde ja elementaarse viisakuse puudumine, kuna üha rohkem suheldakse anonüümselt. Peatuti sellel, et iga arvamus on oluline ja rääkida tuleb kõigest, ka ebameeldivatest asjadest, kuid seda tuleb teha mõõdukalt ja kedagi solvamata.

Oli ka kirjutisi, mis ei puudutanud arvamuse avaldamist, vaid läksid teemast mööda. Sel juhul arutleti pigem selle üle, kas ja kuidas on kasu positiivsest ellusuhtumisest ning millist kahju tekitab negatiivne suhtumine. Võib eeldada, et selliste lähenemiste juures sai komistuskiviks kasin keeleoskus ja väite teemast ei saadud täielikult aru.

Tabel 7. Kirjutamisosa tulemused koolitüübi järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve
Gümnaasium	1431	80	59	0	20	5,0
Kutseõppeasutus	325	18	17	0	20	4,7
Varem lõpetanud	23	1	51	2	20	5,4
Kokku	1779	100	51	0	20	5,9

Tabel 8. Kirjutamisosa tulemused soo järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve
Poisid	854	48	44	0	20	6,0
Tüdrukud	925	52	58	0	20	5,5
Kokku	1779	100	51	0	20	5,9

Kuulamisosa

Kuulamisosa keskmine sooritusprotsent on sel aastal tunduvalt kõrgem – 77 – kui eelmisel (2019. a 69). Poiste keskmine sooritusprotsent on kuulamisosas 74, tüdrukute keskmine sooritusprotsent on 81.

Ülesannete võrdluses on kõrgema keskmise sooritusprotsendiga III ülesanne (kolmesest valikust sobiva vastuse leidmine), 88%. II ülesande (õige-vale) keskmine sooritusprotsent on sel aastal 86, esimesel ülesandel (kõnelõigu põhjal kolmesest valikust õige vastuse leidmine) 79 ja IV ülesandel (lünga täitmine kuuldu põhjal) 58.

Sooritusprotsendid on osati kõrgemad kui varasemalt, lihtsamad on olnud valikvastustega ülesanded (II ja III ülesanne) ja keerulisem on olnud avatud vastusega ülesanne. Sarnane jaotus iseloomustab ka teisi eksamikordi.

Tabel 9. Kuulamisosa tulemused koolitüübi järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve
Gümnaasium	1431	80	82	0,0	20	3,2
Kutseõppeasutus	325	18	56	2,4	20	4,1
Varem lõpetanud	23	1	76	0,0	20	4,5
Kokku	1779	100	77	0,0	20	4,0

Tabel 10. Kuulamisosa tulemused soo järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve
Poisid	854	48	74	0	20	4,3
Tüdrukud	925	52	81	0	20	3,6
Kokku	1779	100	77	0	20	4,0

Lugemisosa

Lugemisosa keskmine sooritusprotsent on sel aastal 69. Tüdrukute keskmine sooritusprotsent on 75, poistel 63.

I ülesande (valikvastustega ülesanne, kolmest väitest tuleb valida üks, mis sobib tekstilõiguga) keskmine sooritusprotsent on 77. Kolmanda ülesande keskmine sooritusprotsent on 68. II ülesande (fraasi sobitamine ilukirjanduslikku teksti) keskmine sooritusprotsent on 65.

Ka sel eksamil on üllatavalt kolmas ülesanne olnud kõrgema keskmisega kui tavaliselt.

Ülesanded on olnud tasemele vastava raskusastmega, pole olnud liiga kerged ega ka ülearu rasked.

Tabel 11. Lugemisosa tulemused koolitüübi järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve
Gümnaasium	1431	80	76	1,6	20	4,9
Kutseõppeasutus	325	18	38	0,8	20	5,0
Varem lõpetanud	23	1	65	0,0	20	5,8
Kokku	1779	100	69	0,0	20	5,7

Tabel 12. Lugemisosa tulemused soo järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve
Poisid	854	48	63	0,0	20	6,0
Tüdrukud	925	52	75	1,6	20	5,2
Kokku	1779	100	69	0,0	20	5,7

Keele struktuuri osa

Osaoskuse keskmine sooritusprotsent on 61, sama mis eelmise aasta eksamil. Poiste keskmine tulemus protsentides on 56, tüdrukutel 66.

I ülesande (lünkülesanne, kus kolmest vastusevalikust tuleb lünka leida sobiv sõna) keskmine sooritusprotsent on 75. Enam on raskusi valmistanud võrdlusastmed (väiksem, väiksem, väike) ning osastava ja nimetava käände eristamine lausekontekstis.

II ülesande (lühikas antud algvormis sõnast tuleb moodustada lausesse sobiv vorm) keskmine sooritusnäitaja on 48. Sel aastal on eksitud omadussõna võrdlusastmetes, da-infinitiivi moodustamises, oleviku umbisikulise vormi ja saava käände moodustamises.

Tabel 13. Keele struktuuri osa tulemused koolitüübi järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve
Gümnaasium	1431	80	67	0	20,0	4,2
Kutseõppeasutus	325	18	35	0	19,2	4,0
Varem lõpetanud	23	1	59	0	20,0	4,8
Kokku	1779	100	61	0	20,0	4,9

Tabel 14. Keele struktuuri osa tulemused soo järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve
Poisid	854	48	56	0	20	5,0
Tüdrukud	925	52	66	0	20	4,5
Kokku	1779	100	61	0	20	4,9

Rääkimisosa

Rääkimisosa keskmine sooritusprotsent on sel aastal 81. Poiste keskmine sooritusprotsent on 76, tüdrukutel 86. 20-pallisel skaalal on poiste keskmine tulemus 15, tüdrukutel 17.

Sel aastal on tulemused kõrgemad. Tõenäoliselt õpilased suhtlevad rohkem eesti keelt kõnelevate eakaaslastega (nt trennis) ja tunnevad end suuliselt suhtluses kindlamalt. Loomulikult oli eksamil ka neid õpilasi, kelle keeleoskus jääb alla taseme või kel on passiivne keeleoskus, kuid puudub praktika või kokkupuude keelega väljaspool kooli. Siinkohal soovitaks õpetajatel enam suunata õpilased aktiivselt keelt kasutama ja mitte olema kinni liigselt teatud ainetunni teemades või kinnistatud lausemallides.

Ka õpetajad ise on osati kurtnud, et õpilased ei oska keelt väljaspool kooli kasutada, hoolimata sellest, et nad saavad tunnis suurepäraselt hakkama. Siin on üheks lahenduseks muuta senist metoodikat. Keelt tuleb praktiseerida, kasutada erinevates situatsioonides ja teha seda ümbritsevat keskkonda ära kasutades. Võimalused selleks on tänapäeval igas klassiruumis olemas, rääkimata väljaspool klassiruumi. Meetod, mis õpetab keelt drillimise abil, ei saa olla tulemuslik. Samuti pole tulemuslik õpe, mille peamine eesmärk on vaid valmistuda eksamiks.

Tabel 15. Rääkimisosa tulemused koolitüübi järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve
Gümnaasium	1426	81	87	1	20	3,6
Kutseõppeasutus	317	18	56	0	20	6,3
Varem lõpetanud	22	1	87	6	20	4,2
Kokku	1765	100	81	0	20	4,8

Tabel 16. Rääkimisosa tulemused soo järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve
Poisid	848	48	76	0	20	5,4
Tüdrukud	917	52	86	1	20	4,0
Kokku	1765	100	81	0	20	4,8

4. Kokkuvõtteks

Nagu eespool mainitud, ei saa sel aastal eksami tulemusi omavahel tavapärasel viisil võrrelda. Küll aga saab tulemusi tõlgendada ühe ehk kõnealuse eksami piires. Kuigi sel aastal oli eksamil osalemine vabatahtlik ja selle sooritamata jätmine ei takistanud kooli lõpetamist, oli sellest hoolimata üle poole neid õpilasi, kes pidasid eesti keele teise keelena eksami tegemist vajalikuks. Arusaadavalt oli eksaminandide hulgas tavapärasest rohkem neid, kes tundsid end aines tugevamalt ja see kajastub osati ka tulemustes. Eksami keskmine sooritusprotsent on kõrge, teistsugune näeb välja ka tulemuste jaotus punktivahemikes. Kõige enam on õpilasi punktivahemikus 81–90 – 387, punktivahemikes 91–100 ning 71–80 vastavalt 297 ja 291 õpilast. B2-taseme saavutas 69% eksami sooritajatest. Ka kahe suurema eksaminandide hulgaga maakonna võrdluses on taseme saanute hulk suurem kui varasemalt, Harju maakonnas on taseme saanud 69%, Ida-Viru maakonnas 66%.

Tabel 17. Üldstatistika nelja aasta lõikes (2017–2020)

Aasta	Eksaminandide arv	Keskmine sooritusprotsent	B2-taseme saavutanute arv %
2017	2216	60	54
2018	2037	63	61
2019	2329	64	59
2020	1779	68	69

Teistsugune ja mitte nii ootuspärane pilt on keelekümbelusklassides õppinute keskmisi sooritusi võrreldes. Võiks eeldada, et ka seal on sooritusprotsent märgatavalt tõusnud, kuid pigem on see langenud 84 protsendilt 78 protsendile, B2-taseme saavutas keelekümbelusklasside õpilastest sel aastal 87% (2019. a 91%).

Eesti õppekeele ja vene õppekeele koolides on keskmine sooritusprotsent jäänud peamiselt samaks.

Tabel 18. Üldstatistika õppekeeleli

	Eksami- nandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve	B2-taseme saavutanud (%)	B2- tase saavu- tamata (%)
Eesti	1393	78	74	11	100	18,8	80	20
Keelekümblus (eesti)	67	4	78	39	100	15,2	87	13
Vene	296	17	37	10	92	19,5	17	83
Varem lõpetanud	23	1	67	2	100	22,6	70	30
Kokku	1779	100	68	2	100	23,3	69	31